

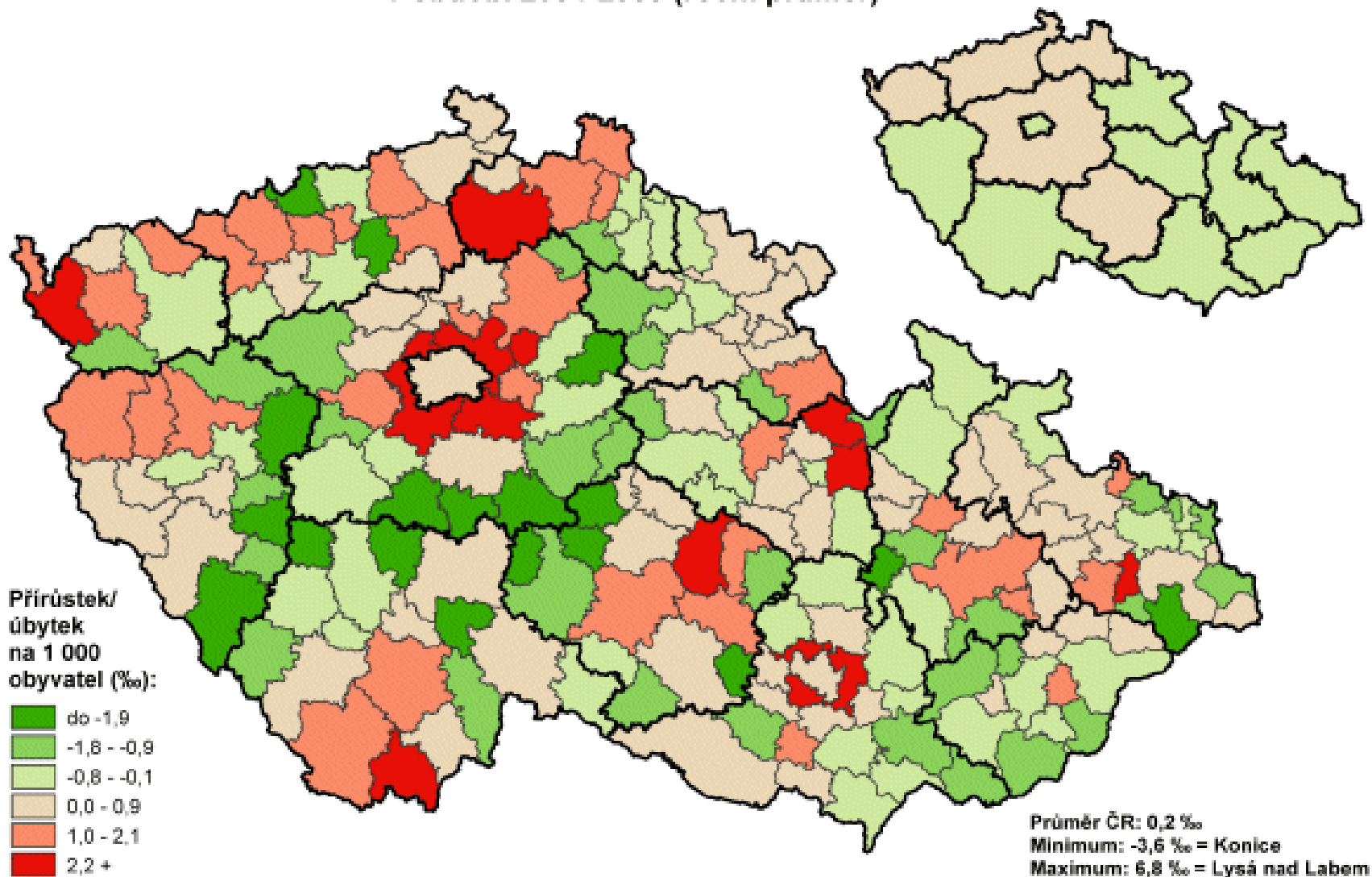
CELKOVÝ
PŘÍRŮSTEK /
DEMOGRAFICKÁ
REVOLUCE /
PŘECHOD

GOS 10

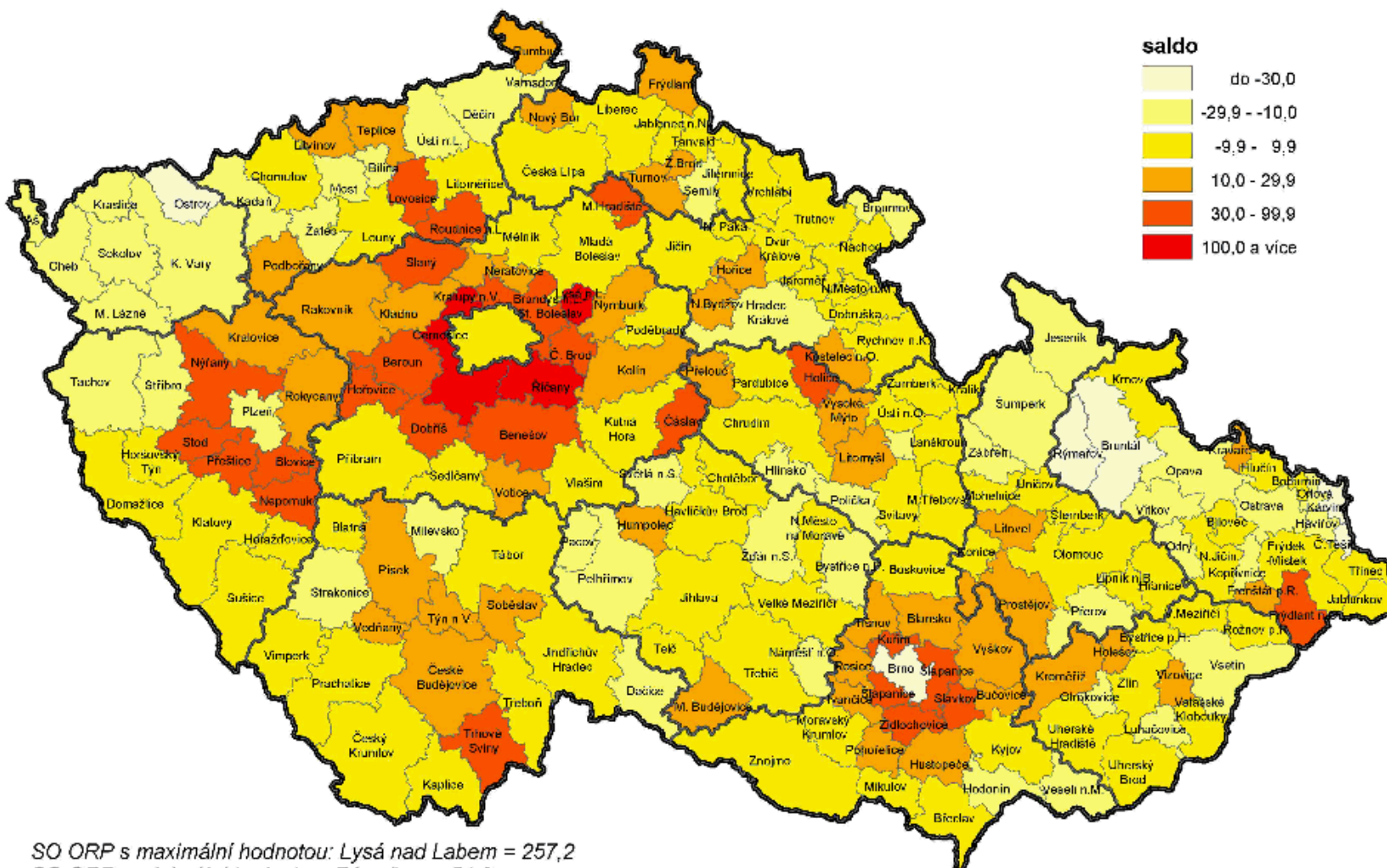
CELKOVÁ DYNAMIKA OBYVATELSTVA

- ⊙ celkový pohyb obyvatelstva = výsledek přirozeného a mechanického pohybu obyvatelstva - dvě formy:
  - globální přírůstek obyvatelstva
  - globální úbytek obyvatelstva
- ⊙ výpočet:
  - $CP = (N - M + I - E) / P \times 1000 [\text{‰}]$

Přirozený přírůstek/úbytek na 1 000 obyvatel v SO ORP v období 2004-2008 (roční průměr)

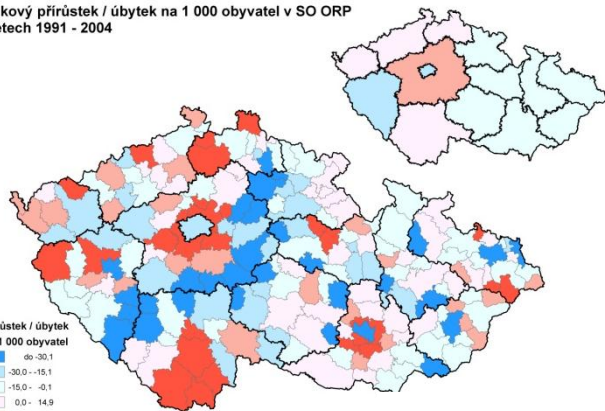
Saldo stěhování mezi správními obvody obcí s rozšířenou působností na 1 000 obyvatel v souhrnu za roky 1995-2004

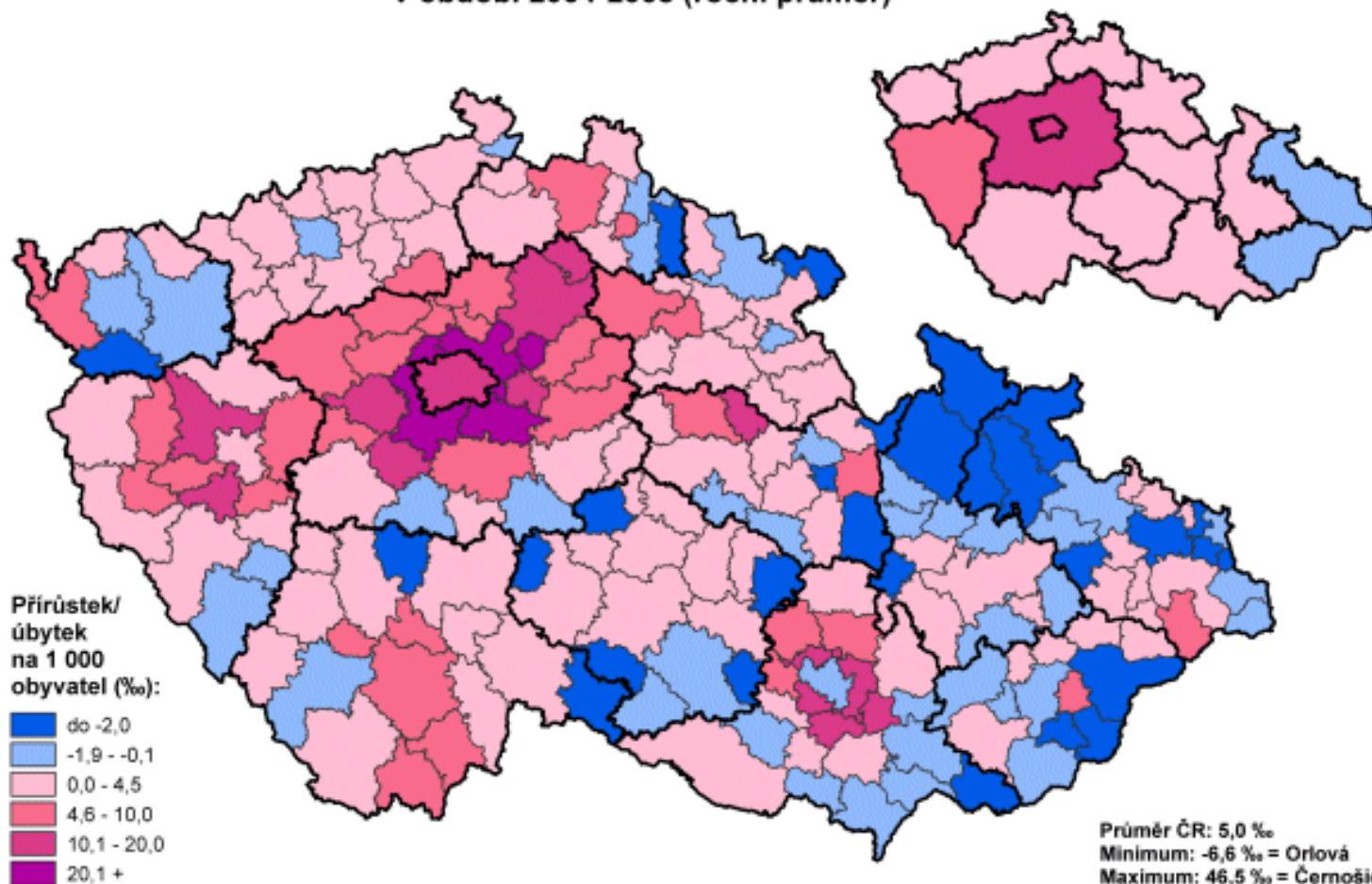
Celkový přírůstek / úbytek na 1 000 obyvatel v SO ORP
v letech 1991 - 2004

přírůstek / úbytek
na 1 000 obyvatel

do -30,1
-30,0 - -15,1
-15,0 - -0,1
0,0 - 14,9
15,0 - 29,9
30,0 a více

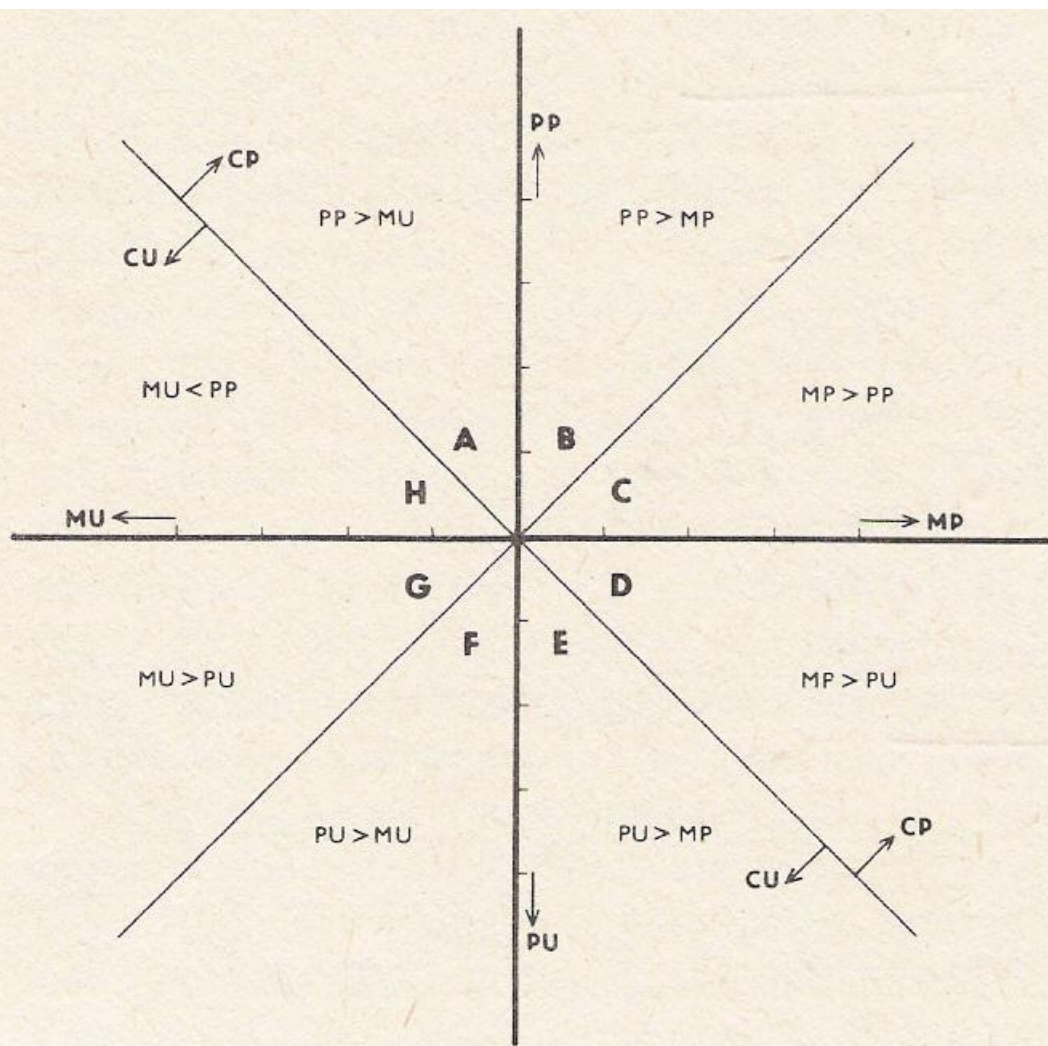
Celkový přírůstek/úbytek na 1 000 obyvatel v SO ORP
v období 2004-2008 (roční průměr)

WEBBŮV DIAGRAM

typologie území dle vztahu PP × MS v rámci dynamiky obyvatelstva:

- ⊙ vertikální osa →
  - bilance přirozeného pohybu
- ⊙ horizontální osa →
  - bilance migračního pohybu
- ⊙ úhlopříčky → 8 částí / sektorů grafu:
  - sektory A, B, C, D, E, F, G, H
- ⊙ každý sektor →
  - typ regionálních jednotek se specifickým vztahem přirozeného přírůstku a migračního salda:
  - sektory A - D → území s celkovým přírůstkem
  - sektory E - H → území s celkovým úbytkem

Obr. 55 Typy pohybů obyvatelstva

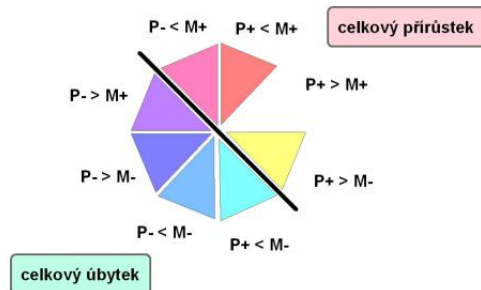
PP > prirodzený < přírastok
 PU > úbytok

MP > migračný < přírastok
 MU > úbytok

CP > celkový < přírastok
 CU > úbytok

TYOLOGIE OKRESŮ PODLE VÝVOJE POČTU OBYVATEL V ROCE 2005

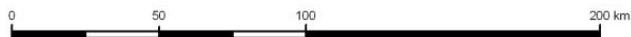
Jaroslav Maryáš

P = přirozený přírůstek
M = migrační saldo

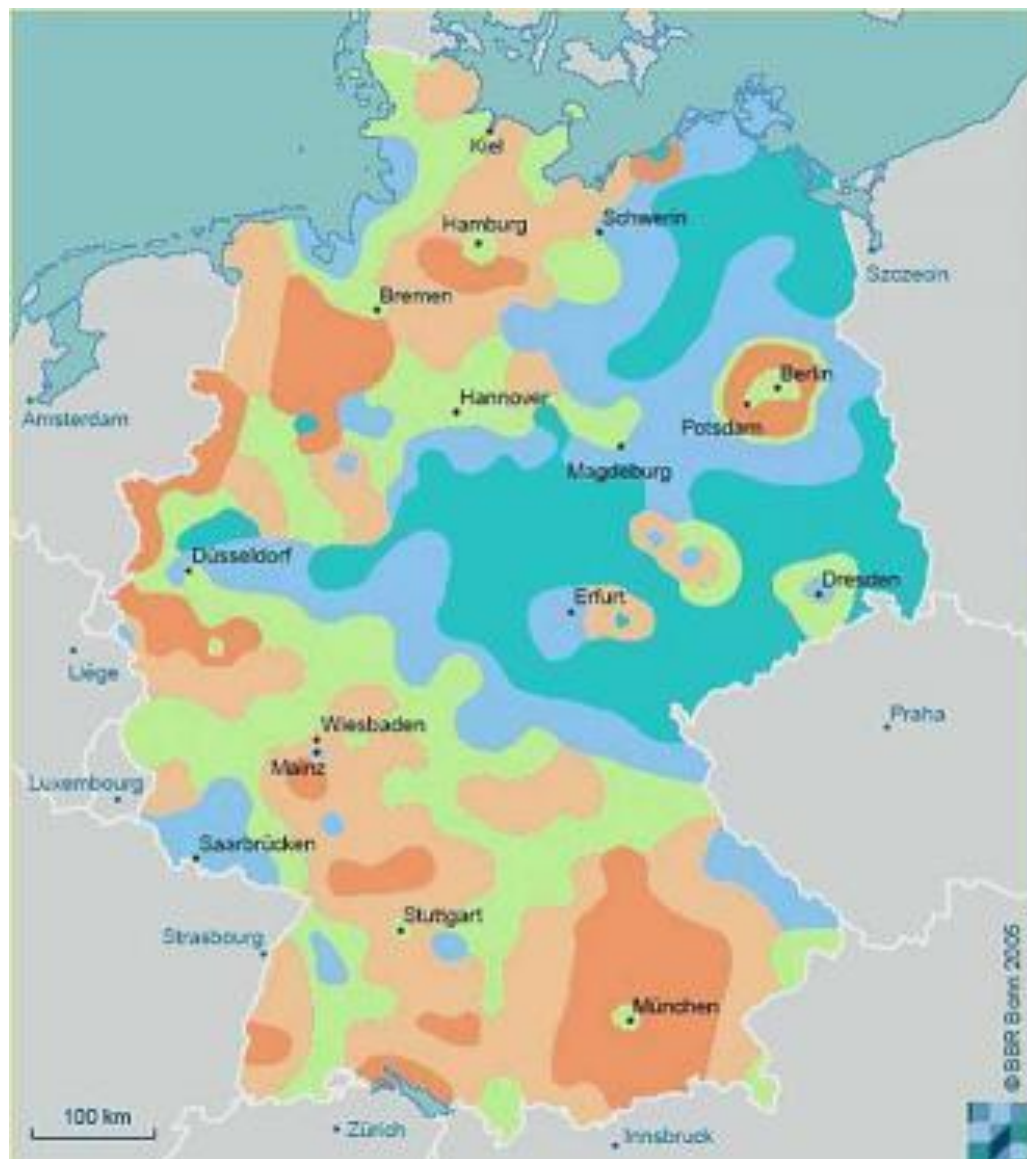

GaREP, Brno 2007

pramen: ČSÚ Praha, 2005

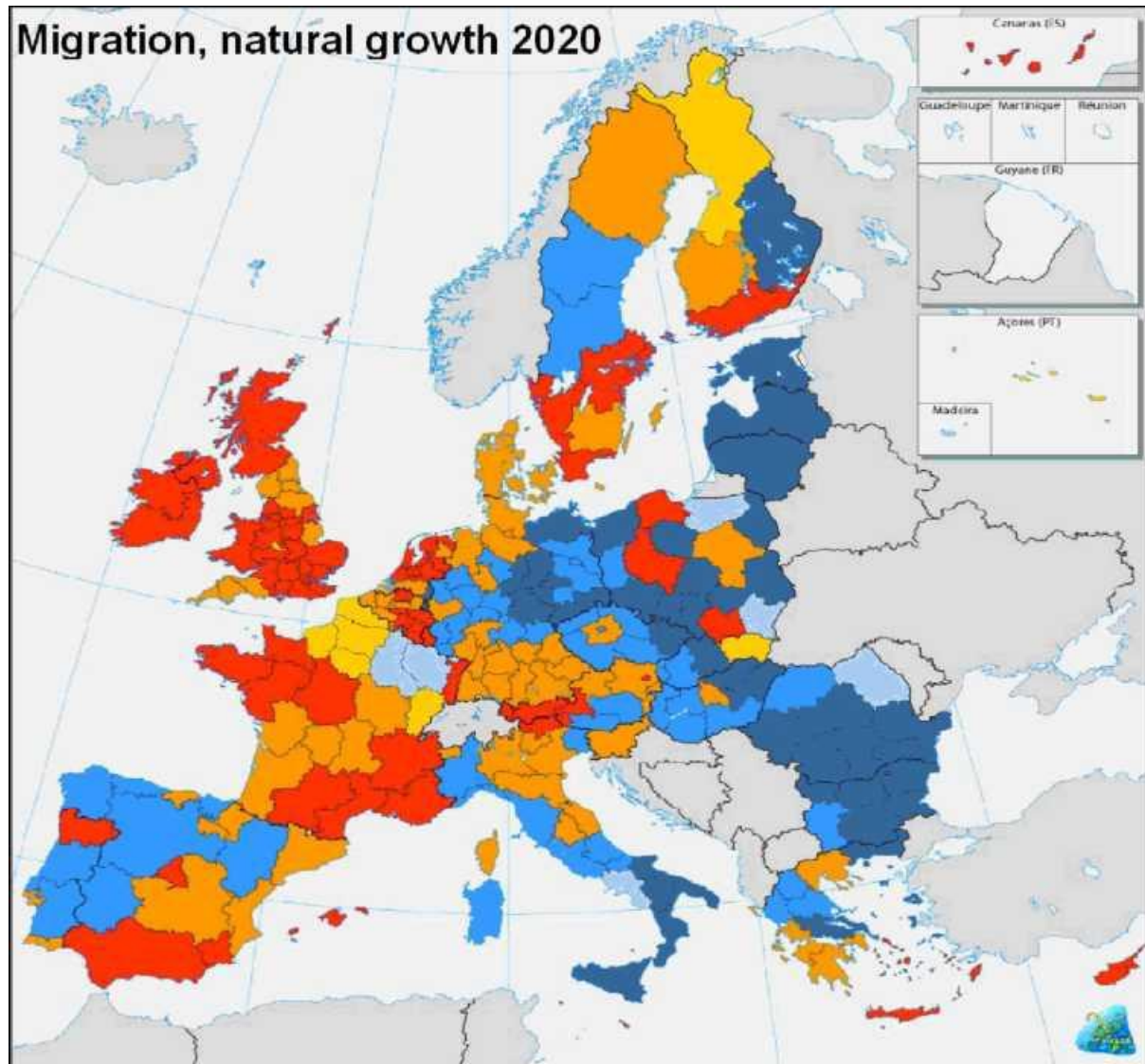

Veränderung der Bevölkerungszahl zwischen 2002 und 2020/2050

- stark abnehmend
- leicht abnehmend
- stabil
- leicht zunehmend
- stark zunehmend

Quelle: BBR-Bevölkerungsprognose 2002-2050/Exp

Migration, natural growth 2020

Components of projected population development

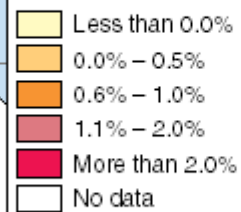
Population increase		Population decrease	
■	- migration, - natural	■	- migration, - natural
■	- migration, natural	■	+ migration, - natural
■	- migration, - natural	■	- migration, + natural

0 500 km
 Adaptation for the administrative boundaries

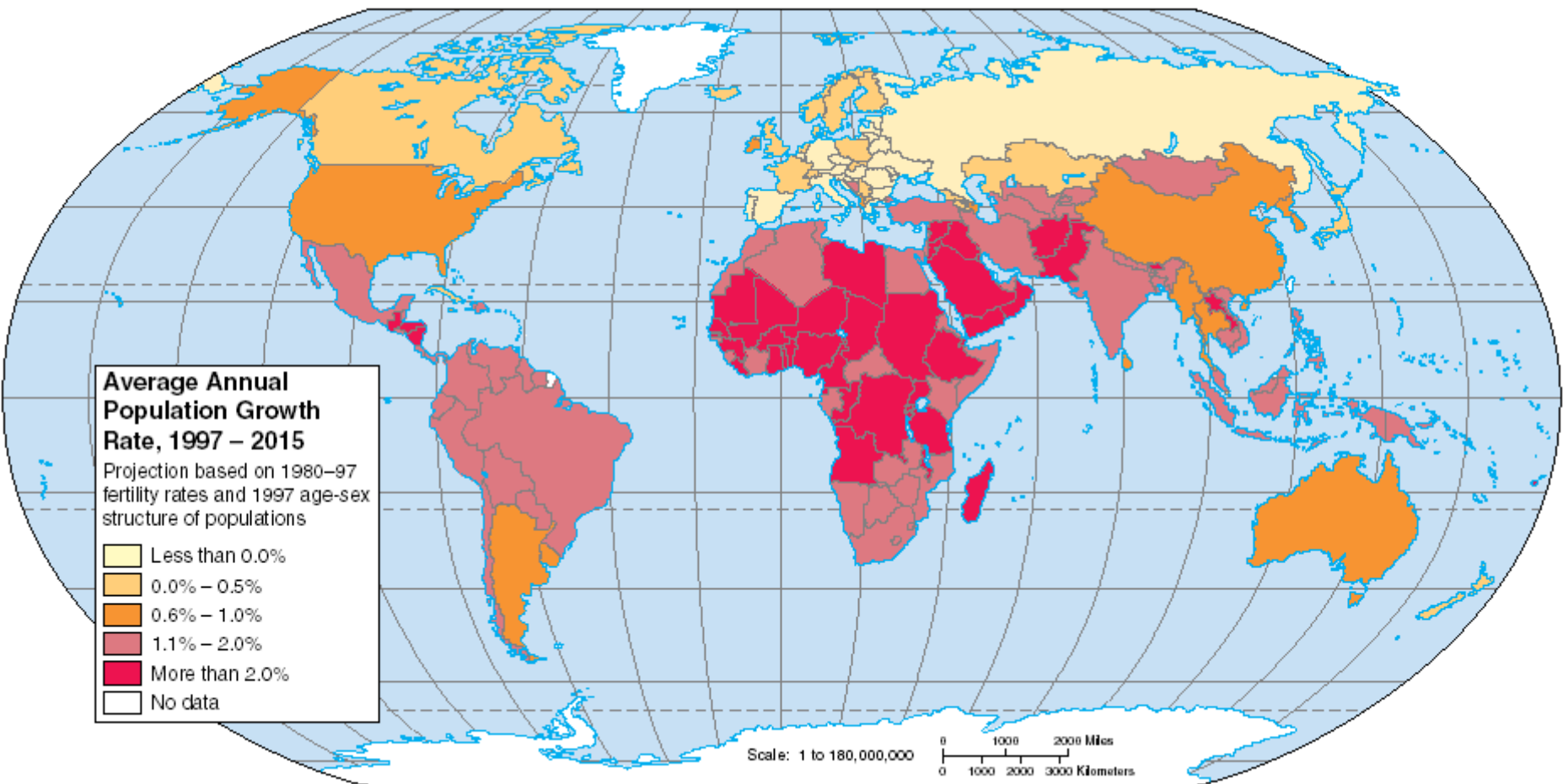
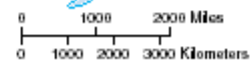
UK: Scotland, Wales, Northern Ireland - NUTS1
 Source: Eurostat, except France (INSEE), UK (ONS) based on DG REGIO estimates

Average Annual Population Growth Rate, 1997 – 2015

Projection based on 1980–97 fertility rates and 1997 age-sex structure of populations

Scale: 1 to 180,000,000

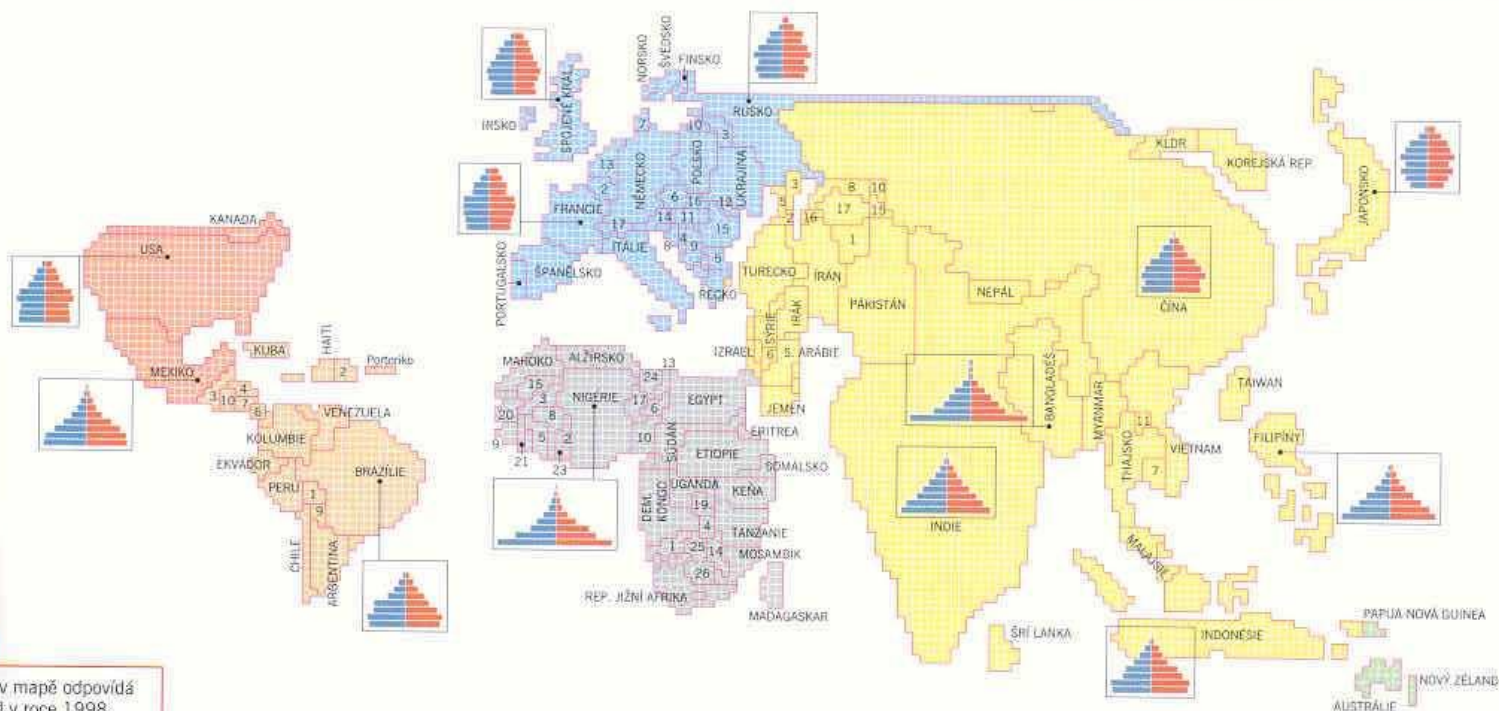

PROGNÓZY VÝVOJE POČTU OBYVATEL

- ⊙ únosnost (úživnost) Země je 40-50 mld. obyv.
- ⊙ MEADOWS - Meze růstu (standardní X stabilizovaný vývoj)
- ⊙ Verhulstova (logistická) křivka :
  - 2 základní komponenty - přirozená měna a migrace
- ⊙ TYPY Prognóz:
  - A) podle velikosti regionu: lokální, regionální, celostátní, globální
  - B) podle časového horizontu: krátkodobé - do 5 let, střednědobé - 10 až 20 let, dlouhodobé - nad 20 let
  - C) podle variant: nízká, střední, vysoká

ANAMORFÓZA 1998

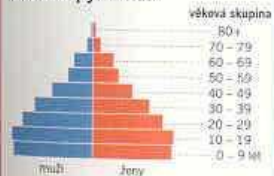
1 POČET OBYVATEL V ROCE 1998

LEGENDA

Jeden čtverec v mapě odpovídá 1 mil. obyvatel v roce 1998.

Věková pyramida

AMERIKA

- 1 BOLÍVIE
- 2 DOMINIKÁNSKÁ REP.
- 3 GUATEMALA
- 4 HONDURAS
- 5 JAMAJKA
- 6 KOSTARIKA
- 7 NIKARAGUJA
- 8 PANAMA
- 9 PARAGUAY
- 10 SALVADOR

EVROPA

- 1 ALBÁNIE
- 2 BELGIE
- 3 BĚLORUSKO
- 4 BOSNA
- 4 HERCEGOVINA
- 5 BULHARSKO
- 6 ČESKO
- 7 DÁNSKO
- 8 CHORVATSKO
- 9 JUGOSLÁVIE
- 10 LITVA
- 11 MAĎARSKO
- 12 MOLDAVSKO
- 13 NIZOZEMSKO
- 14 RAKOUSKO
- 15 RUMUNSKO
- 16 SLOVENSKO
- 17 ŠVÝCARSKO

AFRIKA

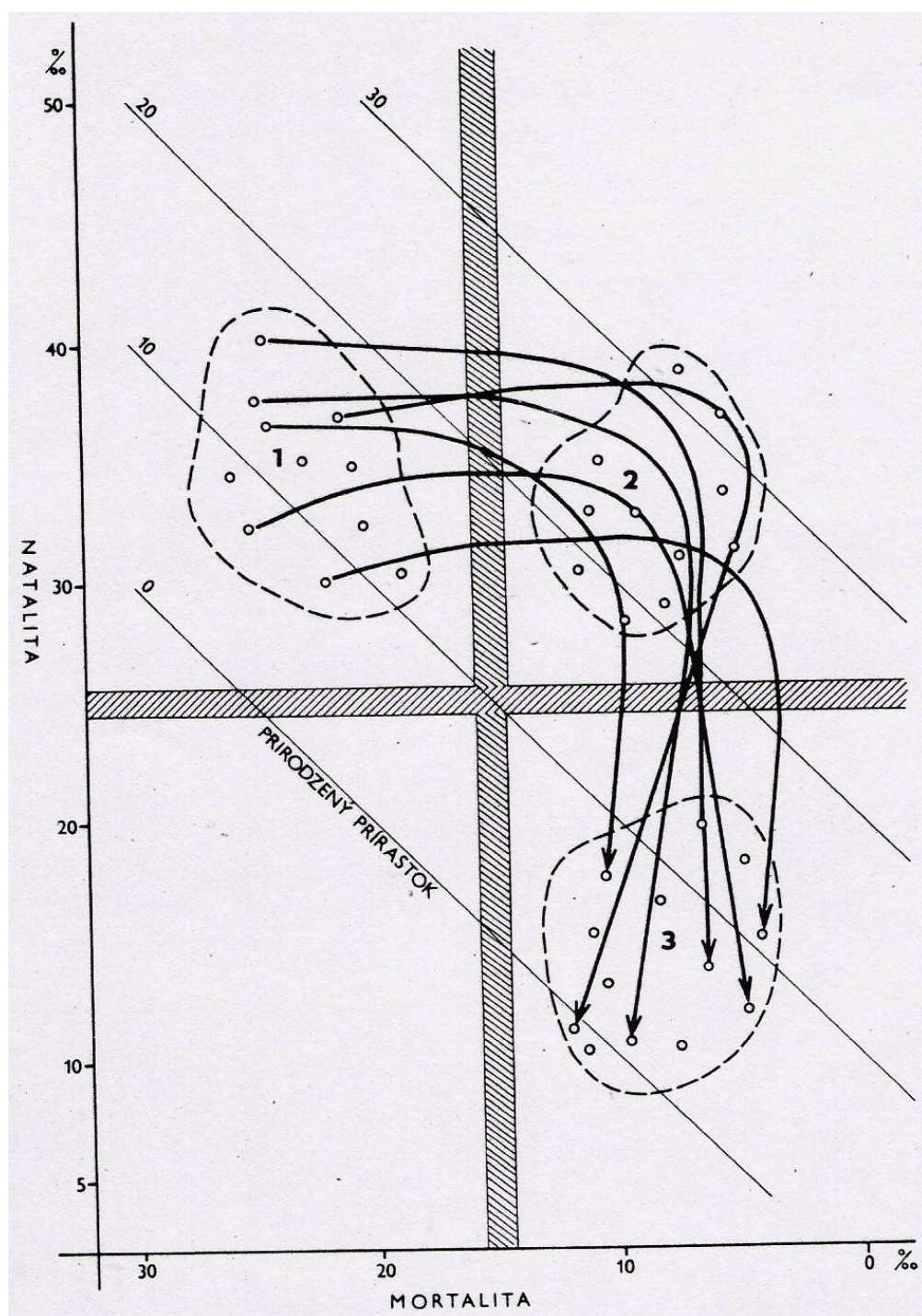
- 1 ANGOLA
- 2 BENIN
- 3 BURKINÁ FASO
- 4 BURUNDI
- 5 CÔTE D'IVOIRE
- 6 ČAD
- 7 ERITREA
- 8 GHANA
- 9 GUINEA
- 10 KAMERUN
- 11 LESOTHO
- 12 LIBERIE
- 13 LIBYE
- 14 MALAWI
- 15 MALI
- 16 MAURITIÁNIE
- 17 NIGER
- 18 REP. KONGO
- 19 RWANDA
- 20 SENEGAL
- 21 SIERRA LEONE
- 22 STŘEĎODAFRICKÁ REP.
- 23 TOGO
- 24 TUNISKO
- 25 ZAMBIE
- 26 ZIMBABWE

ASIE

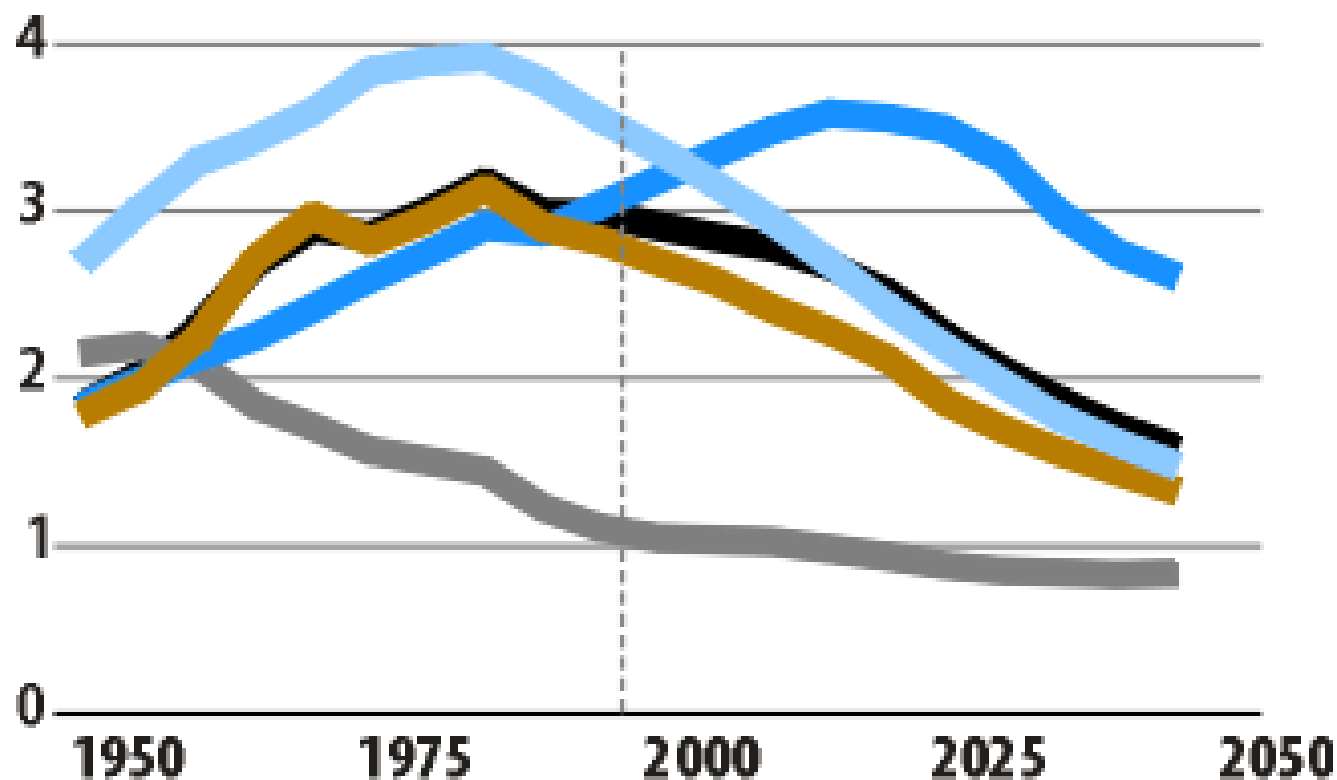
- 1 AFGHÁNISTÁN
- 2 ARMÉNIE
- 3 AŽERBAJDŽÁN
- 4 GAZA a Záp. břeh, Jordán
- 5 GRUZIE
- 6 JORDÁNSKO
- 7 KAMBODŽA
- 8 KAZACHISTÁN
- 9 KUVAJT
- 10 KYRGYZSTÁN
- 11 LAOS
- 12 OMÁN
- 13 SINGAPUR
- 14 SPOJENÉ ARABSKÉ EMIRÁTY
- 15 TADŽIKISTÁN
- 16 TURKMENISTÁN
- 17 UZBEKISTÁN

WITTHAUERŮV DIAGRAM

Stabilization Ratio (births/deaths) (1 = no population growth)

- AFRICA
- ASIA
- SOUTH AND CENTRAL AMERICA
- DEVELOPED
- DEVELOPING

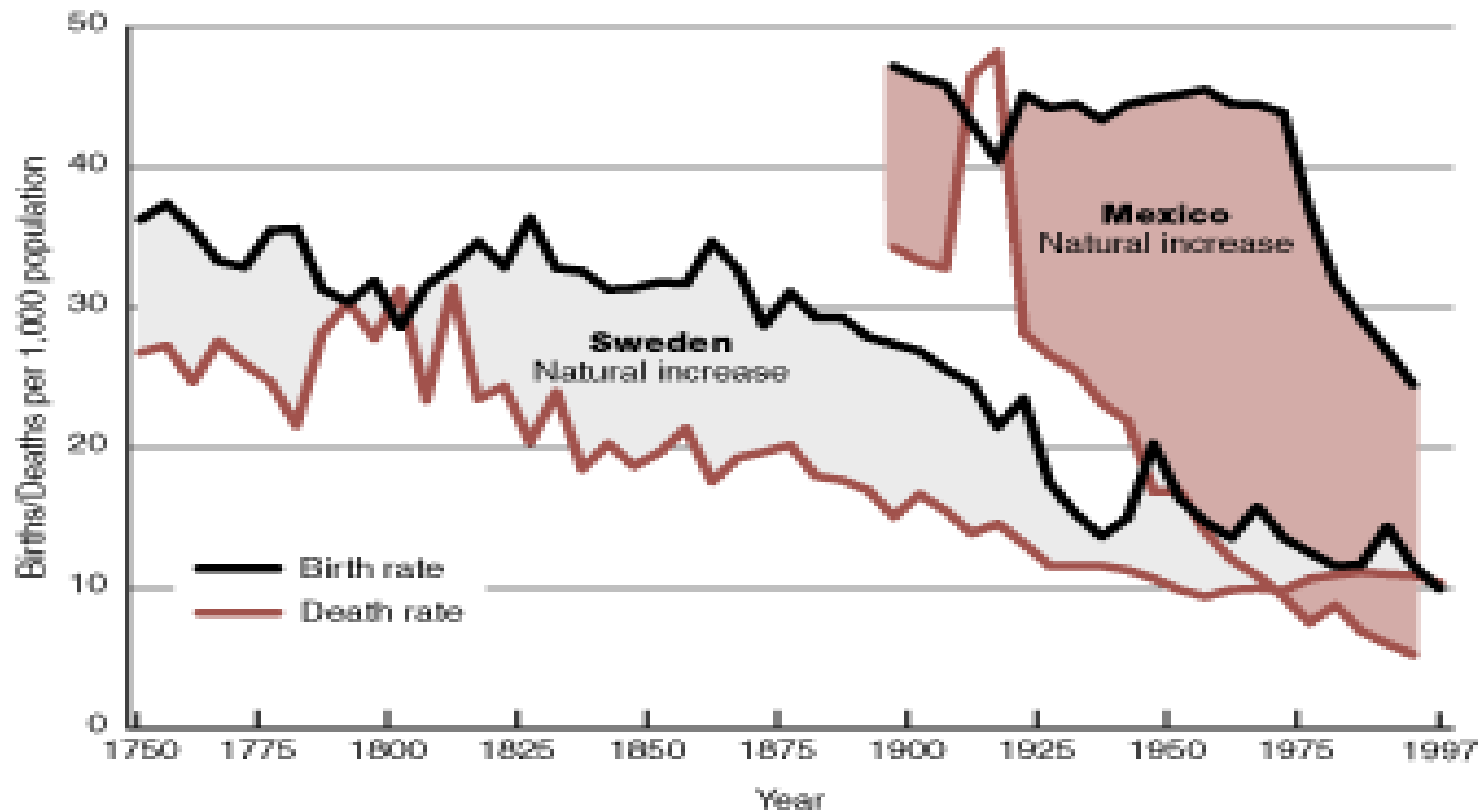
DEMOGRAFICKÁ REVOLUCE (CYKLUS, PŘECHOD)

- ⊙ součást globální revoluce moderní doby
  - poprvé použil PEARL (1938), analogie s cyklem života člověka
- ⊙ přechod od extenzivního k intenzivnímu způsobu reprodukce
  - 5 fází
- ⊙ tři základní typy:
  - francouzský, anglický, mexicko-japonský
- ⊙ začala v Británii a probíhala v l. 1750-1880 a formou geografické difúze se šířila po celé Evropě
  - čím později začne, tím rychlejší má průběh (120-130 let u vyspělých zemí, 50-80 let u rozvojových zemí)
- ⊙ druhý demografický přechod - protnutí křivky porodnosti a úmrtnosti (van der Kaa, 1988)

PŘÍKLADY / TYPY

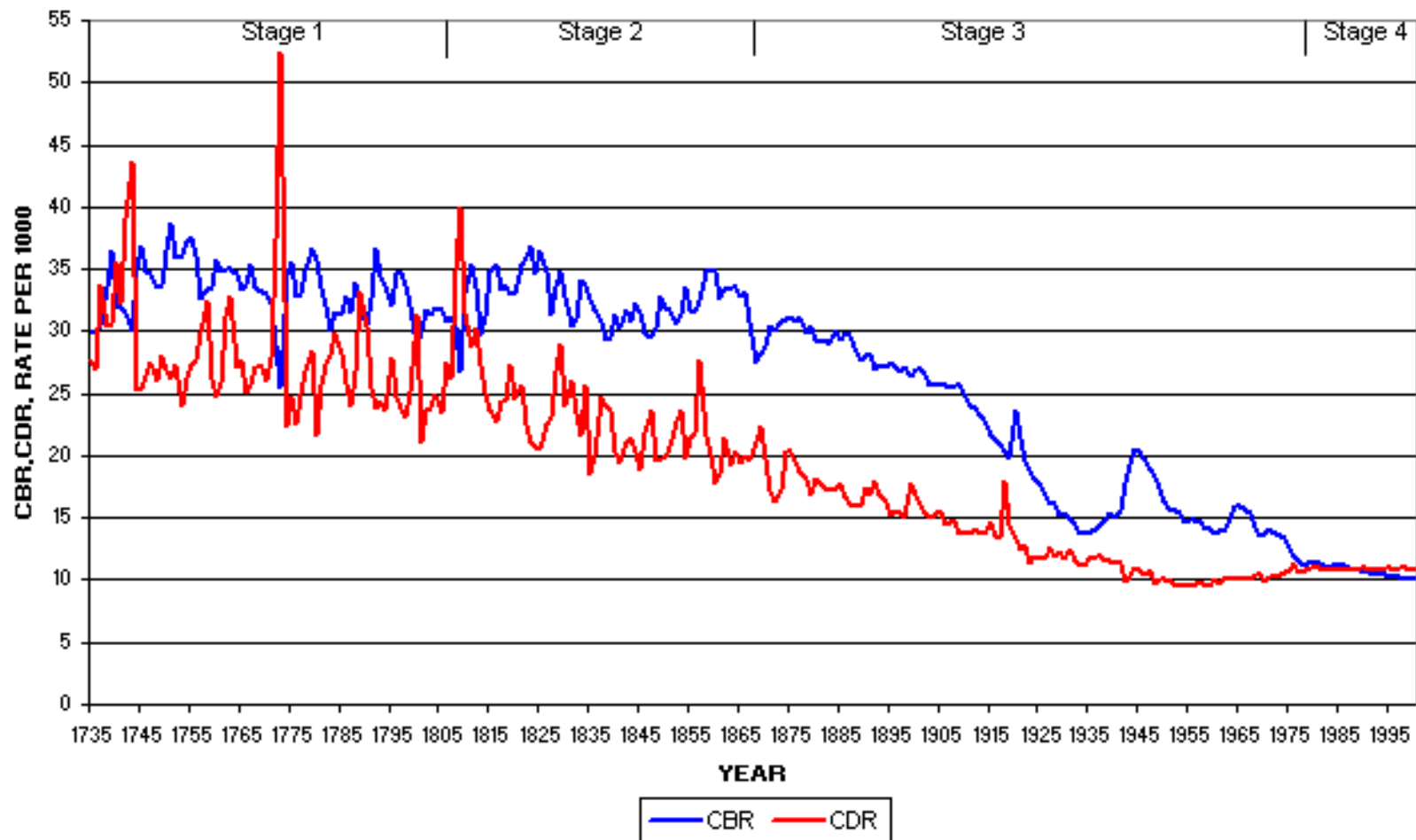
Figure 2

Demographic Transition in Sweden and Mexico, 1750 to 1997

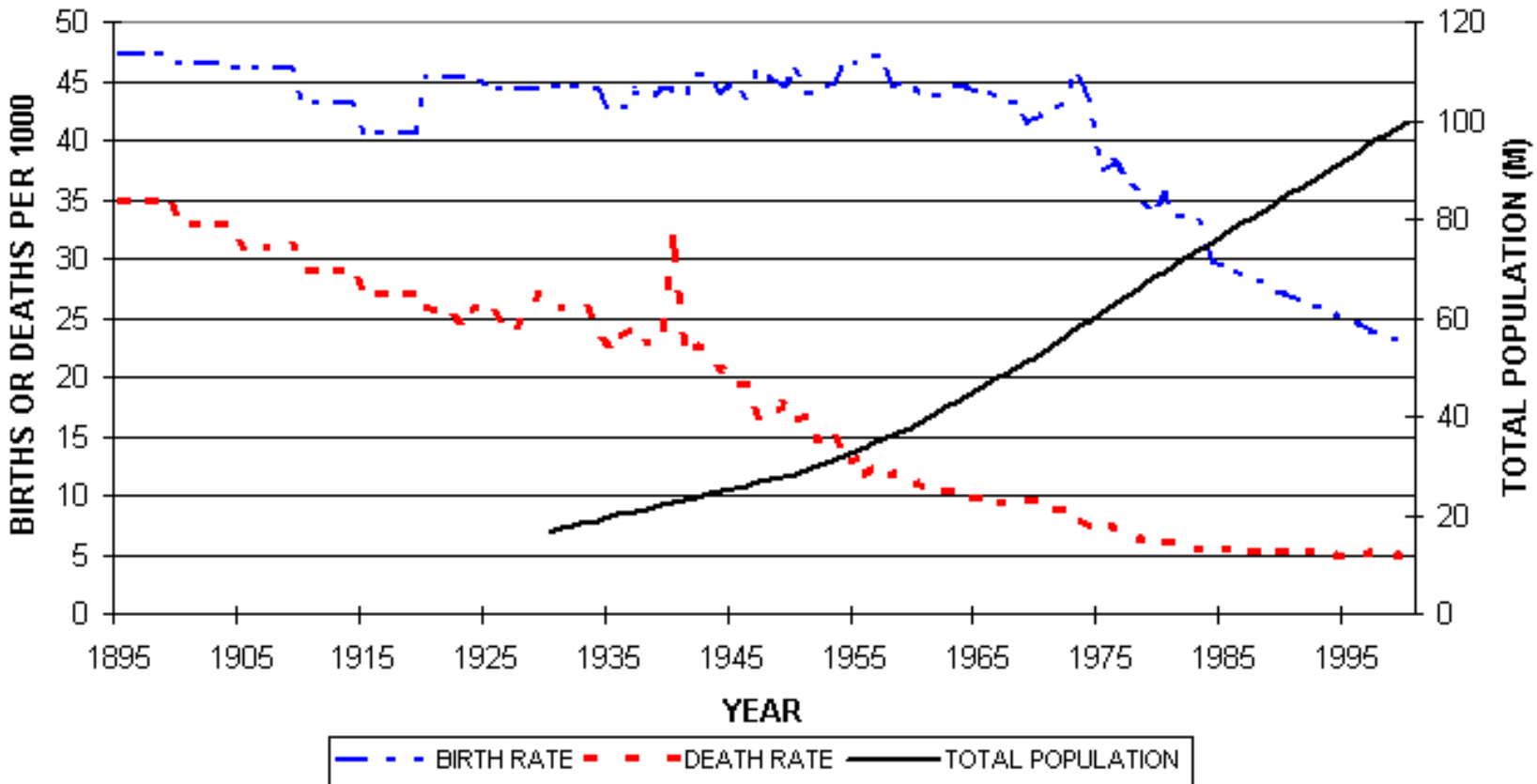

Sources: (Sweden) B.R. Mitchell, *European Historical Statistics 1750-1970* (1976): table B6; and Council of Europe, *Recent Demographic Developments in Europe*. (Mexico) CELADE *Boletín demográfico* no. 59 (January 1997): tables 4 and 7; and Francisco Alba-Hernandez, *La población de México* (1976): 14.

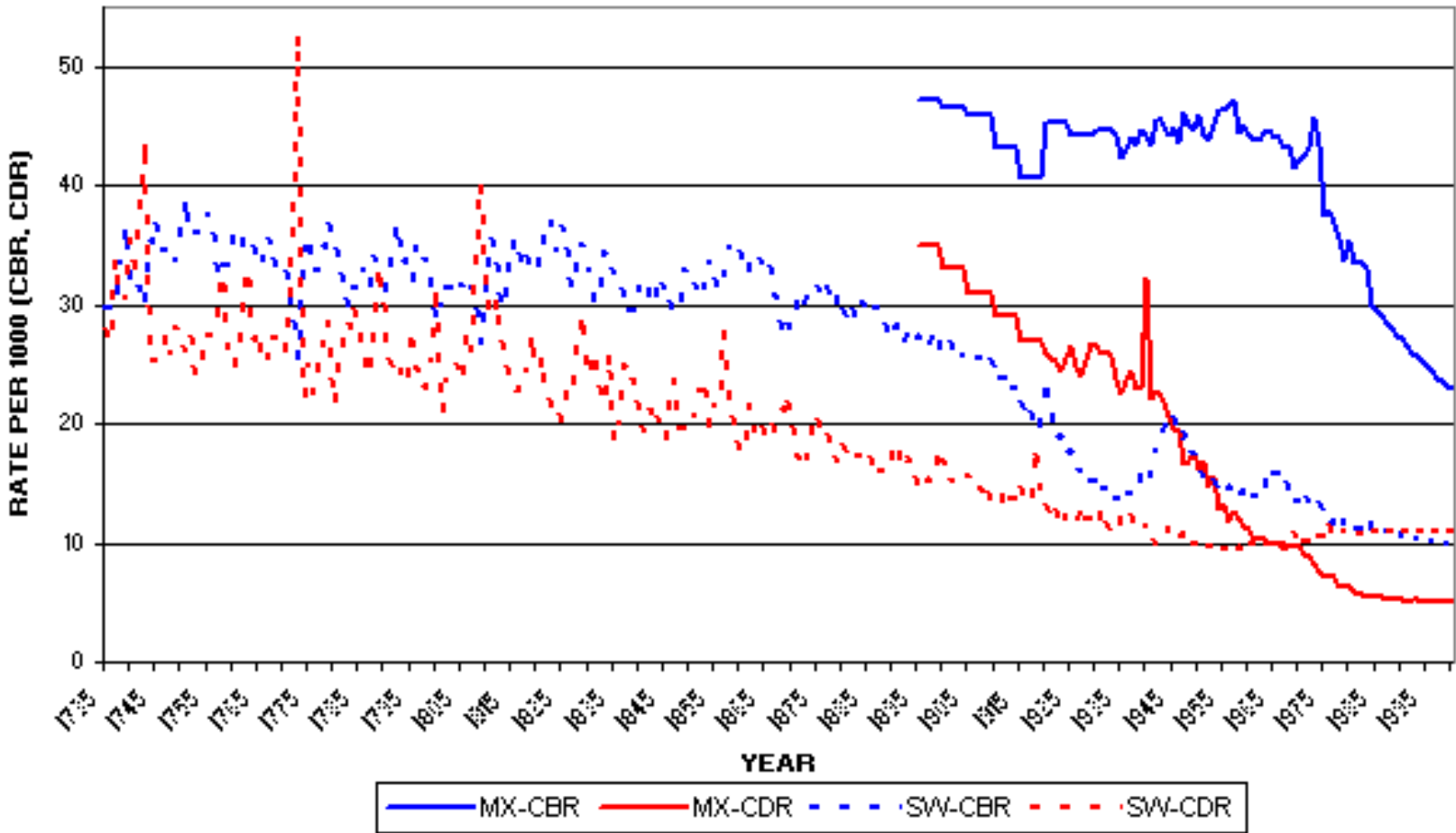
DEMOGRAPHIC CHANGE, SWEDEN, 1735-2000

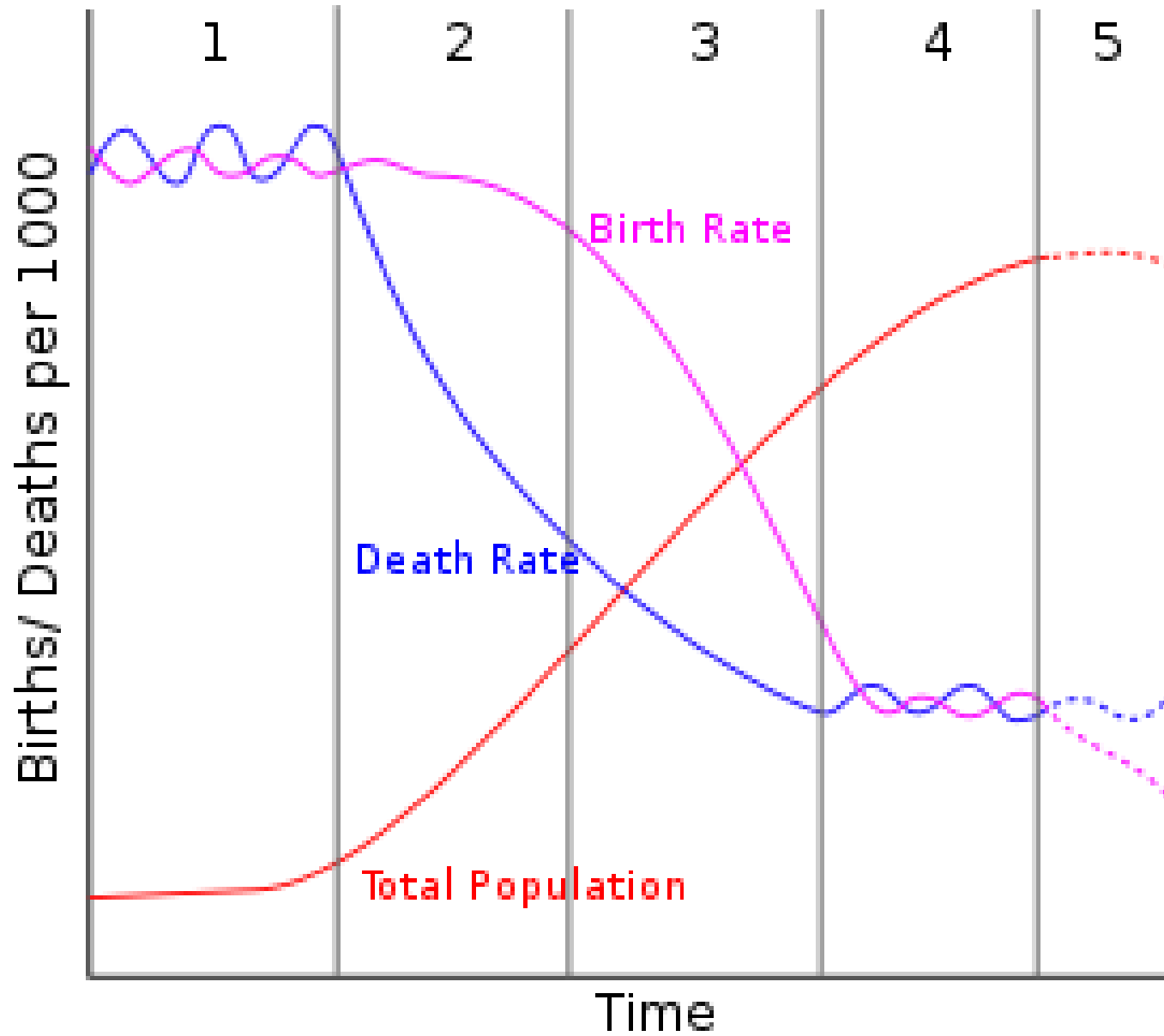

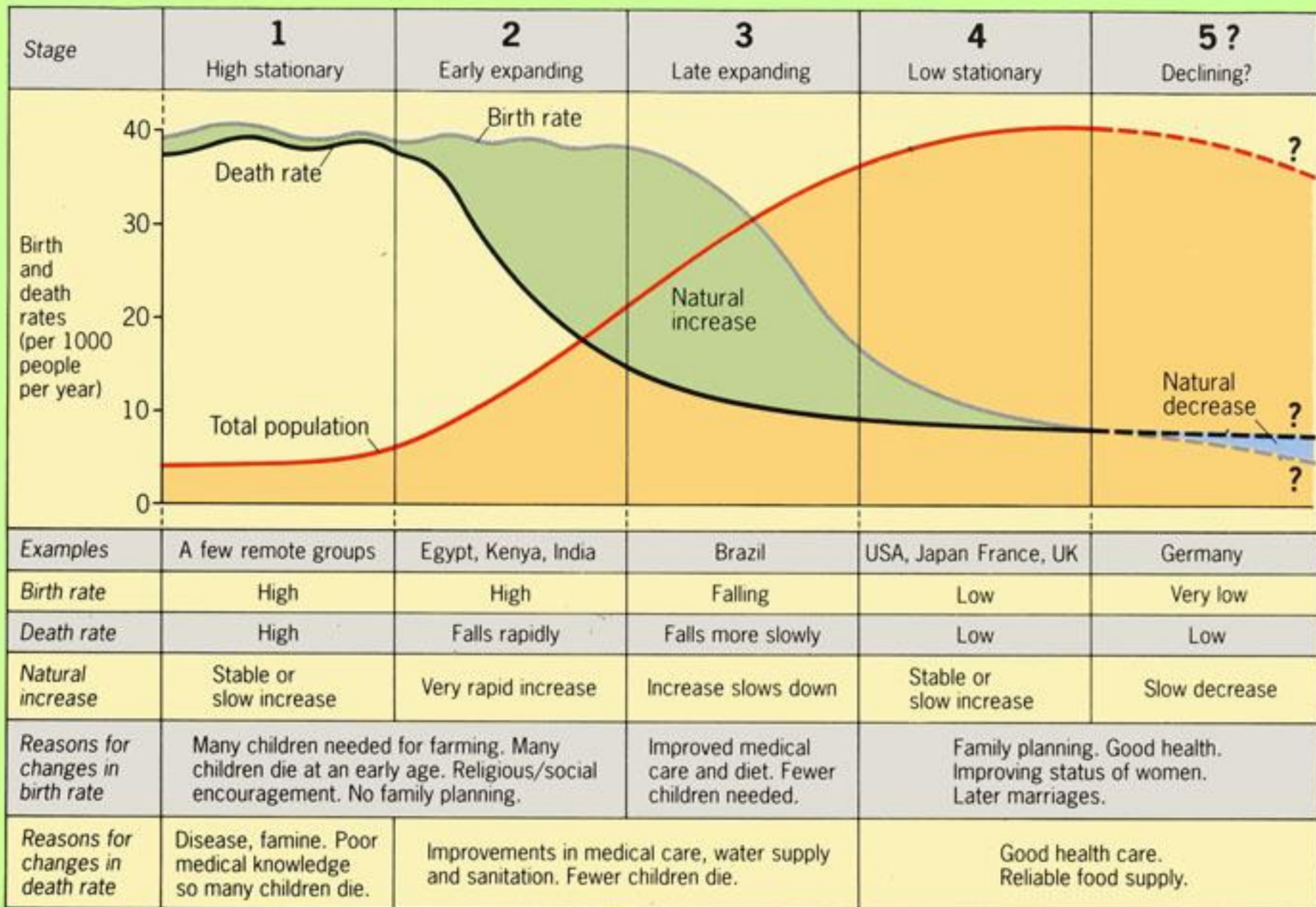
POPULATION CHANGE, MEXICO 1895-2000

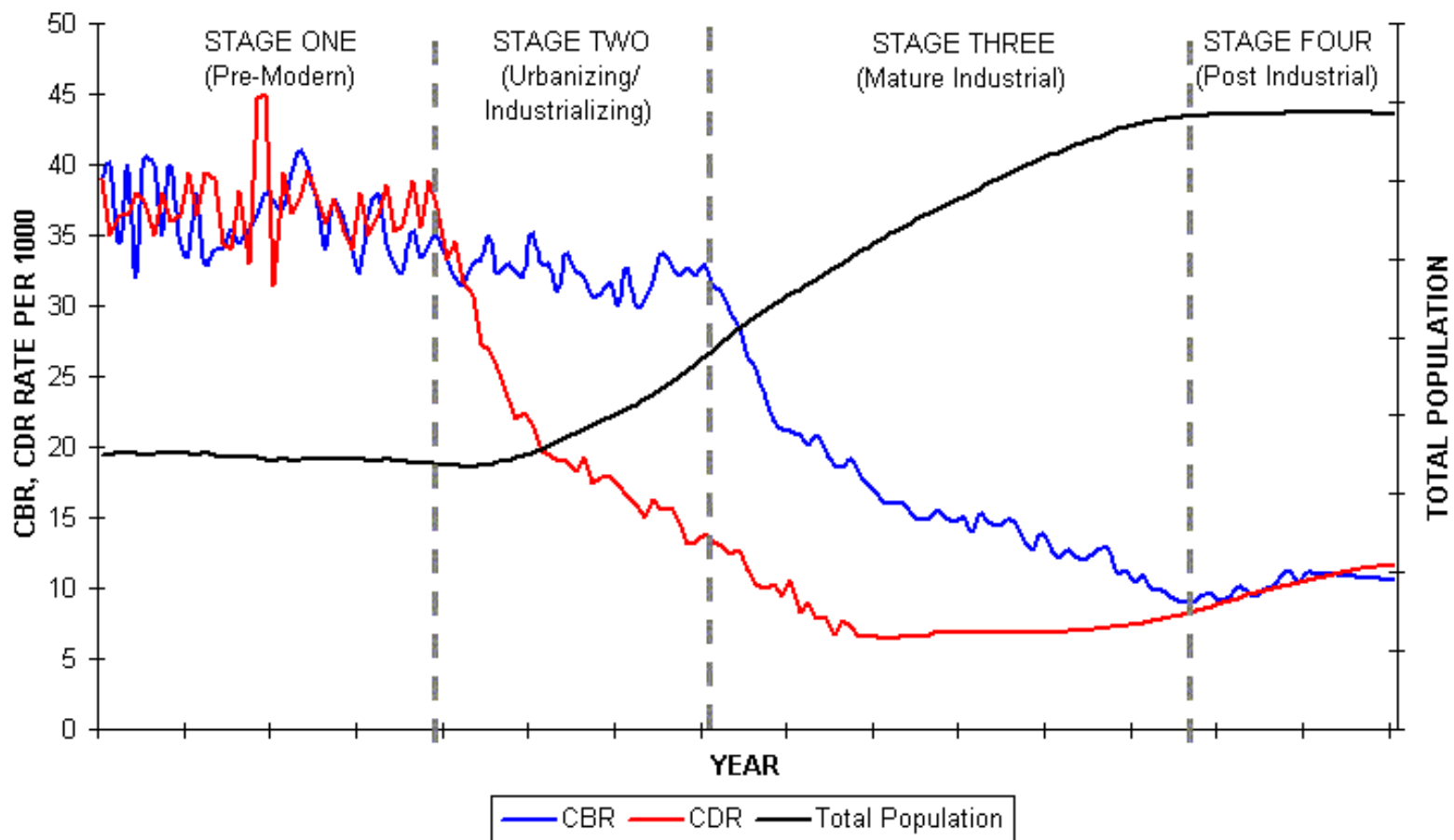
POPULATION CHANGE IN MEXICO AND SWEDEN

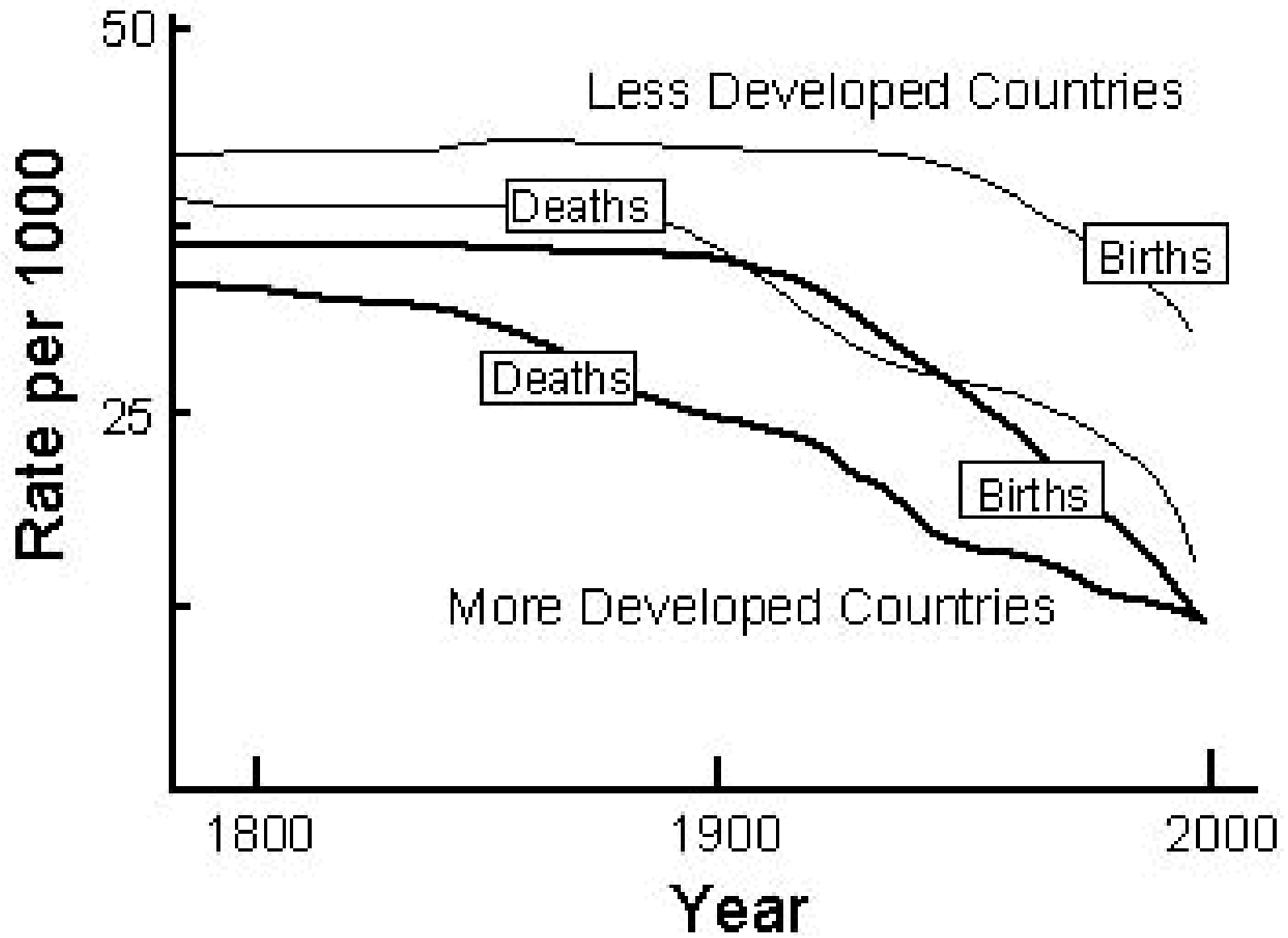

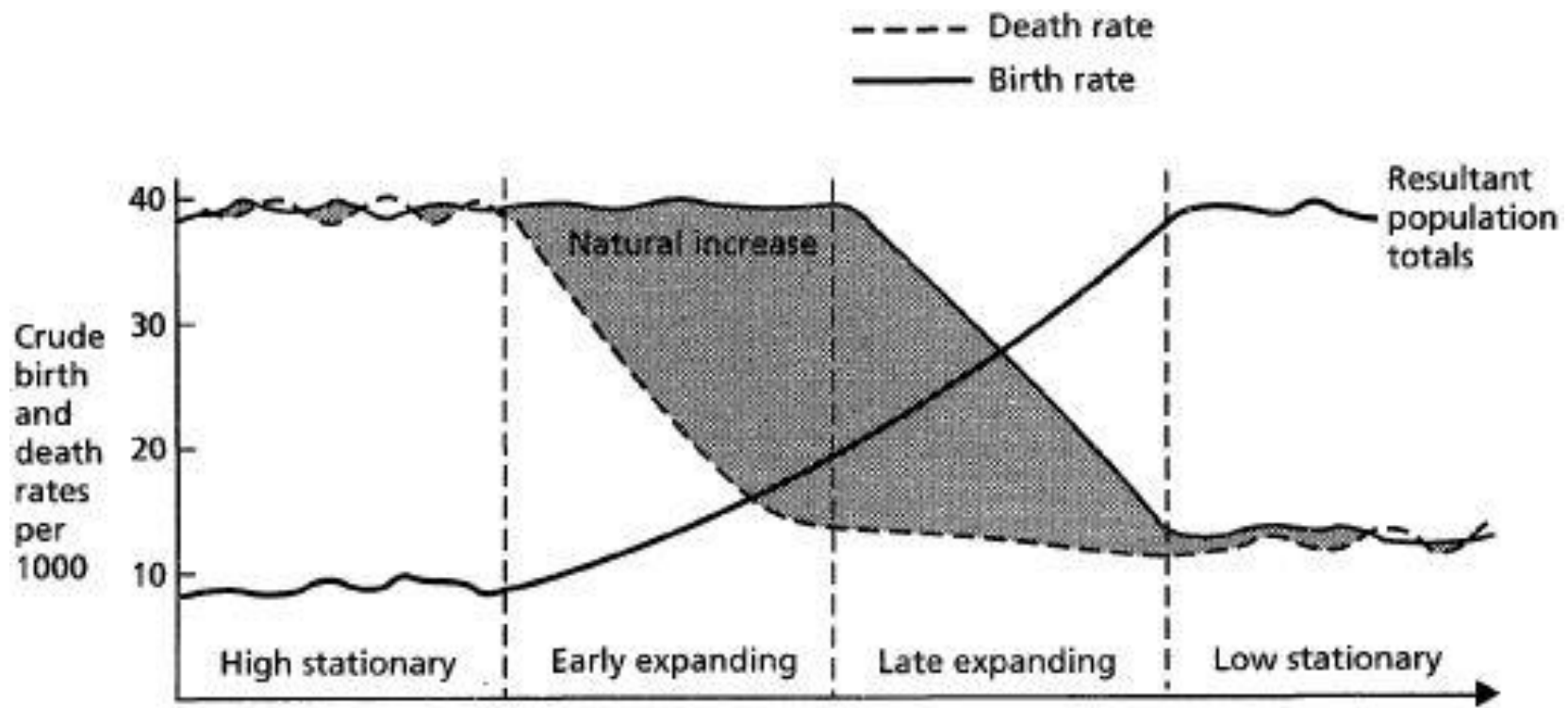

THE DEMOGRAPHIC TRANSITION MODEL

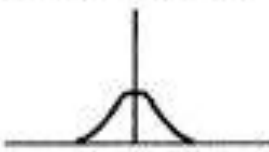

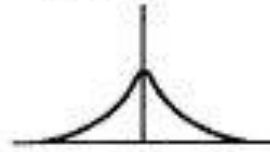

U.K. dates present example

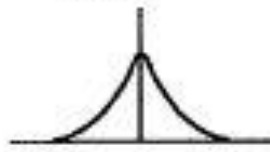
Pre 1760
Amazon basin

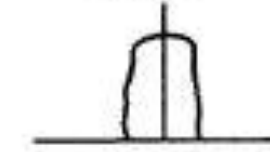
1760-1870
Kenya

1870-1950
Cuba

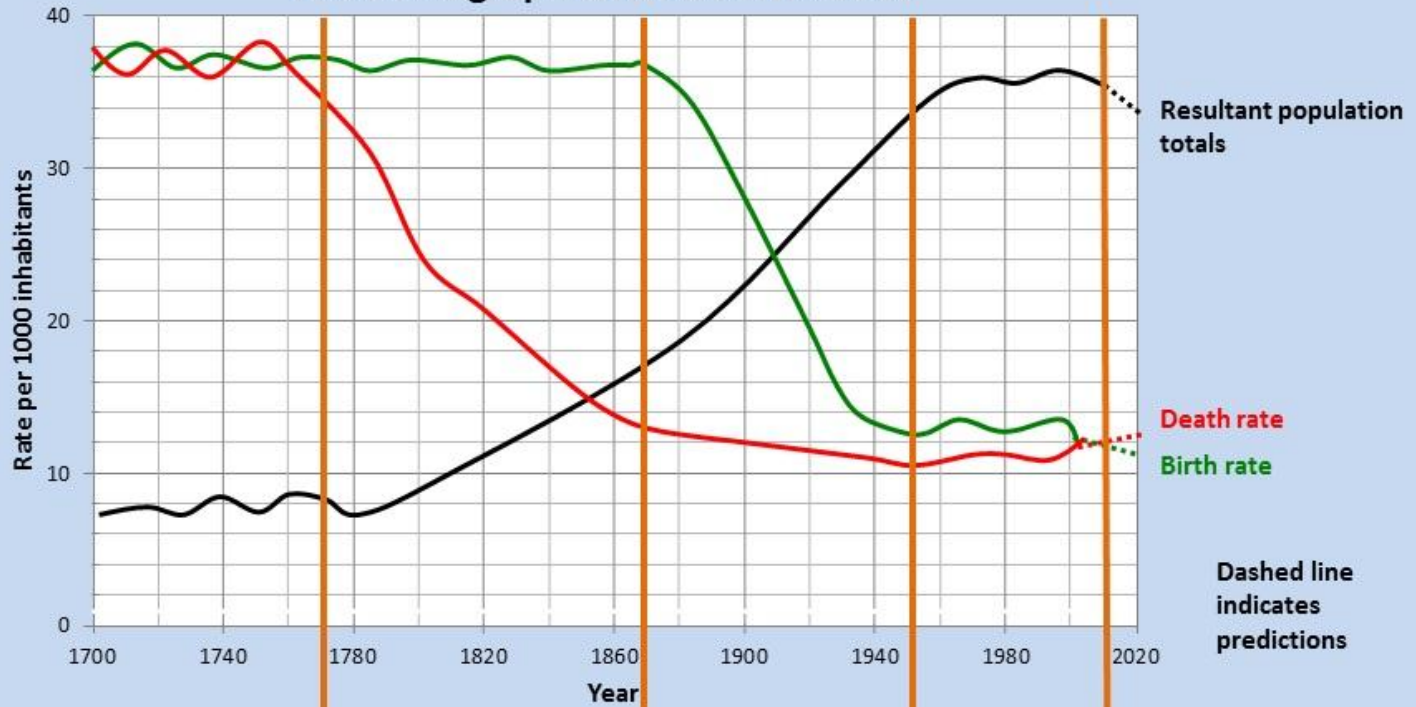

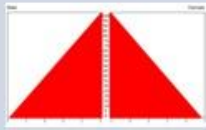
Post 1950
Japan

Associated population pyramid

The Demographic Transition Model

Stage 1 – High fluctuating	Stage 2 – Early expanding	Stage 3 – Late expanding	Stage 4 – Low fluctuating	Stage 5 – Decline?
UK pre 1760	UK 1760 to 1870	UK 1870 to 1950	Post 1950	Soon?
Amazon Basin tribes	Ethiopia	India	UK	Russia
				

Population Pyramid shape

Patterns of Demographic Transitions

Age	Stage I	Stage II	Stage III	Stage IV
80+		■	■	■
70-79		■	■	■
60-69	■	■	■	■
50-59	■	■	■	■
40-49	■	■	■	■
30-39	■	■	■	■
20-29	■	■	■	■
10-19	■	■	■	■
0-9	■	■	■	■
	Birth and death rates are high and balance each other	Death rates fall due to improved food supply & sanitation; longevity increases. Births still high.	Survival of infants to adulthood rectangularizes pyramid. Contraception & maternal education lead to decline in birth rate	Birth rates fall below replacement levels; rapidly aging population. Labour shortage may increase immigration
Examples	Chad	India, c. 1970	Canada, c. 1970s	Canada, c. 2007

LEGENDA

Období demografické revoluce

POPULAČNÍ POLITIKA

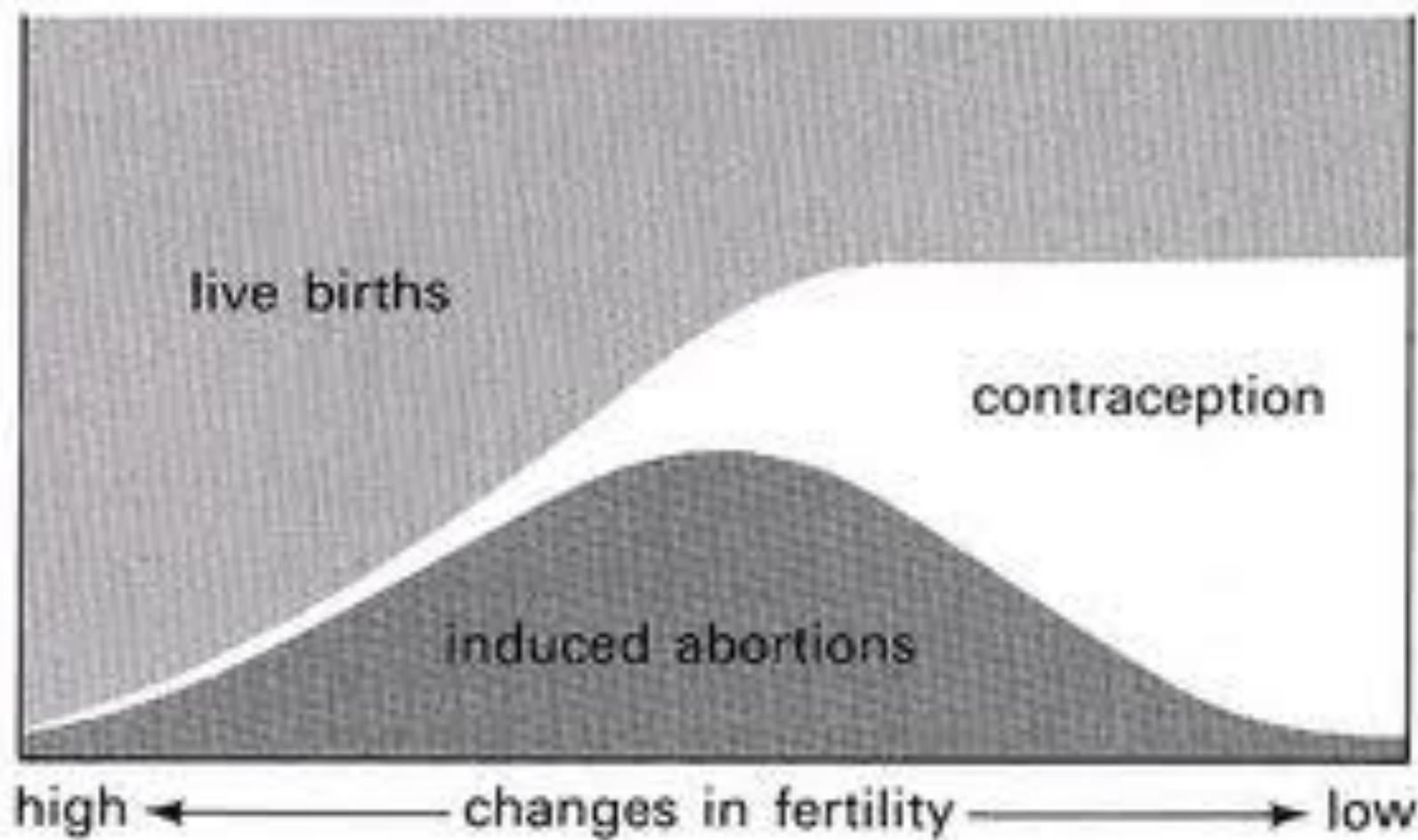
- ⊙ PRONATALITNÍ X ANTINATALITNÍ
- ⊙ přírodní národy
  - kojení, byliny, utrácení dětí
- ⊙ příklady antinatalitní politiky
  - hlavně rozvojové země - Čína, Indie, JV Asie, Latinská Amerika (často velmi úspěšná)
- ⊙ příklady pronataliní politiky
  - totalitní režimy (fašistické Německo, socialistické země, ale i některé západoevropské země)
  - celkově odklon - opatření mají pouze krátkodobý charakter

POPULAČNÍ TEORIE

- ⊙ původně součást náboženství, později státovědních konceptů a doktrín
- ⊙ makrospolečenské a mikrospolečenské aspekty
- ⊙ Merkantelismus
- ⊙ Malthuziánství
- ⊙ Neomalthuziánství
- ⊙ Teorie populačního optima
  - E. Cannan, 1888
  - t. zaměstnanosti žen, t. blahobytu, t. vzdělanosti, urbanizační t., voluntaristické t.

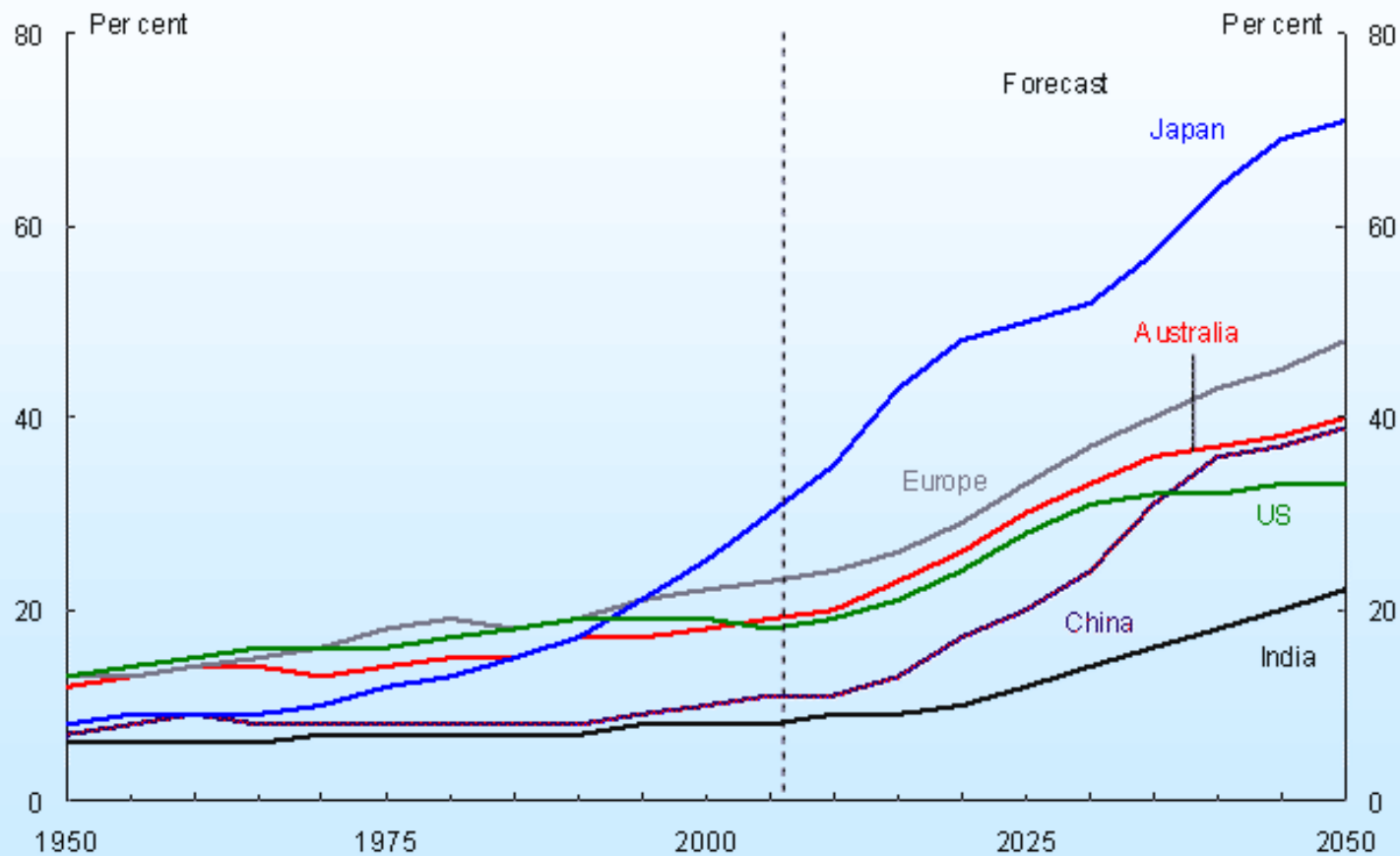

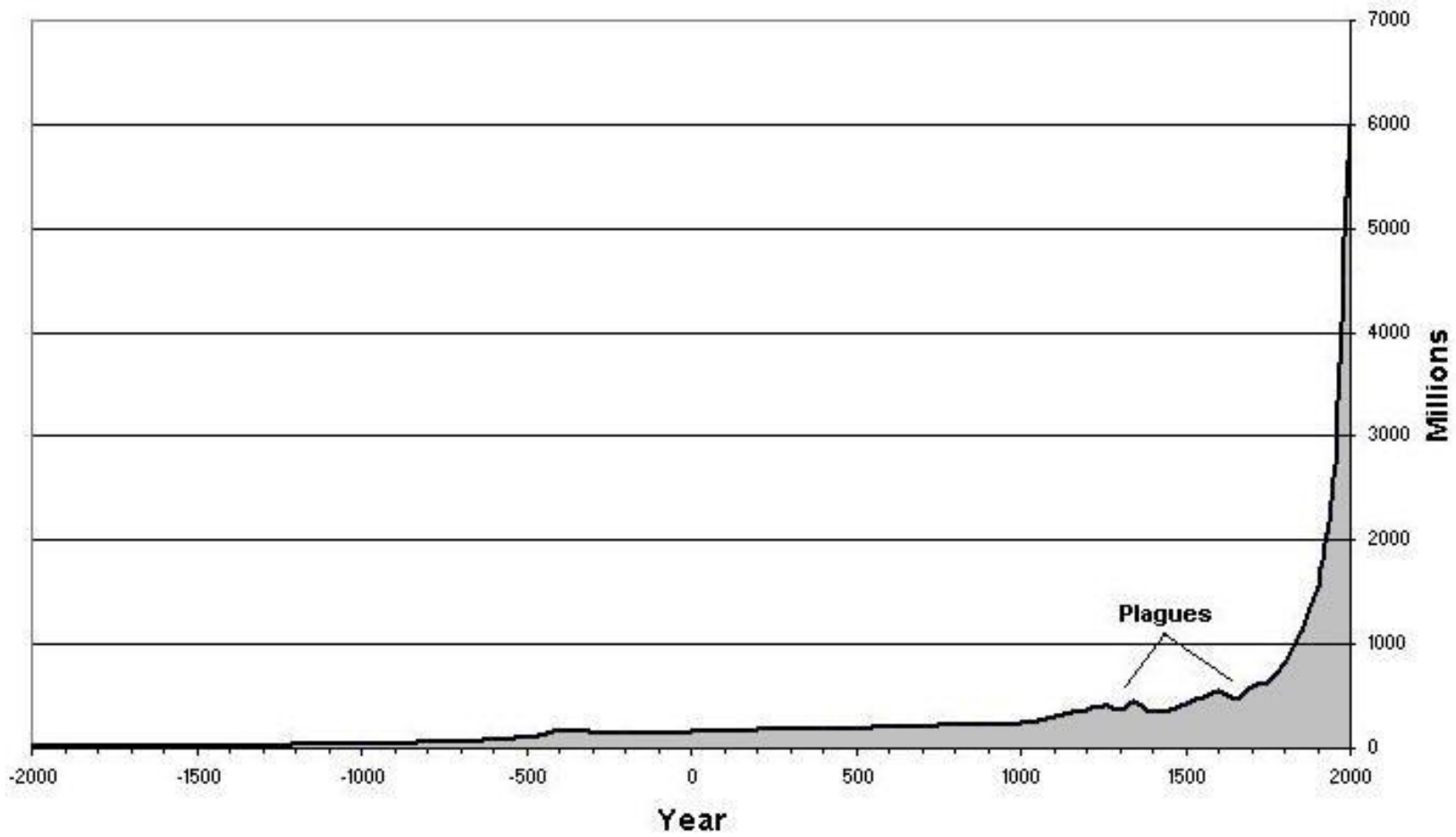

Chart 5: Old-age dependency ratios

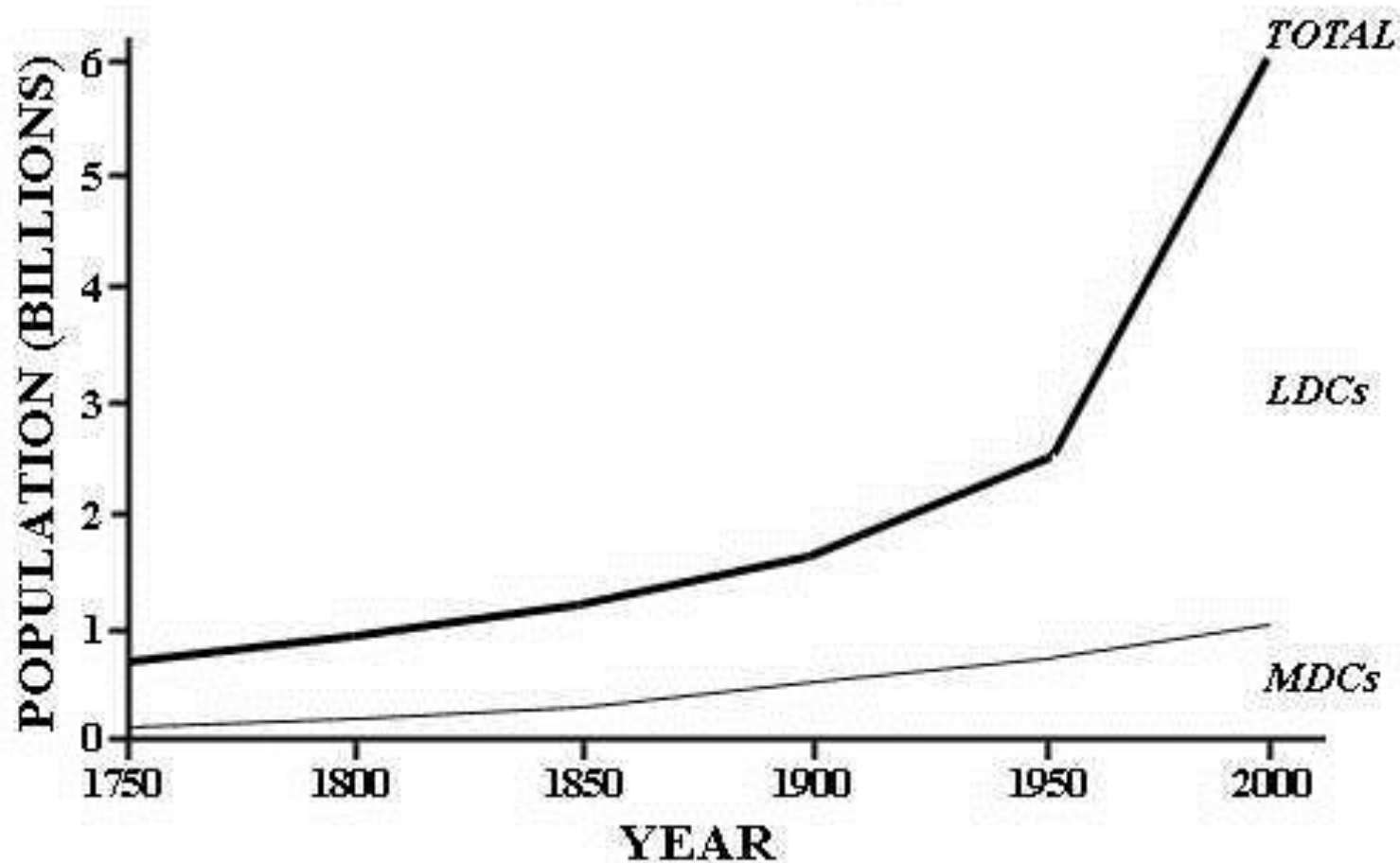
(Ratio of 65+ year olds to 15-64 year olds)

Source: United Nations 2004 Population Revision Database, medium variant projections.

WORLD POPULATION, 1750-2000

MDCs More Developed Countries

LDCs Less Developed Countries